

Flygplanet som räddade ett liv

Berättelse

Det var våren 1940, och Nelly Sachs var 48 år gammal. Hon bodde i Berlin tillsammans med sin gamla mamma. Familjen var judisk, och i Tyskland styrde nazisterna. De förföljde judarna, och Nelly hade redan fått ett brev. Brevet sa att hon snart skulle föras till ett läger. Tiden höll på att rinna ut.

Men hjälpen var på väg. I flera år hade Nelly skrivit brev till den svenska författaren Selma Lagerlöf, som hon beundrade djupt. En modig väninna till Nelly reste till Sverige och bad Lagerlöf om hjälp. Lagerlöf väddade i sin tur till prins Eugen och det svenska kungahuset. Tack vare dem fick Nelly och hennes mamma till slut visum till Sverige.

Nu måste de resa fort. De packade bara det allra viktigaste. Nelly tog med sig sina papper och sina dikter, för orden var nästan allt hon ägde. Sedan gick de ombord på ett litet flygplan. Det var ett av de allra sista planen som lämnade Tyskland för Sverige innan gränserna stängdes.

Den 16 maj 1940 landade planet i Stockholm. Nelly och hennes mamma var räddade. Men det fanns en sorg mitt i lättningen. Selma Lagerlöf, kvinnan som hade hjälpt dem, hade dött bara två månader tidigare, den 16 mars 1940. Nelly och Selma hade skrivit brev till varandra i många år, men de träffades aldrig.

I Sverige väntade ett fattigt men tryggt liv. Här skulle Nelly bo resten av sitt liv, och här skulle hon skriva de dikter som en dag gav henne Nobelpriset.

Ordlista

ORD	FÖRKLARING
judisk	som hör till judendomen, ett folk och en religion
nazister	de som styrde Tyskland och hatade bland annat judar
förfölja	jaga och behandla någon mycket illa
ett läger	en sluten plats dit nazisterna förde judar
beundra	tycka mycket om och se upp till någon
modig	som vågar göra något farligt
en väninna	en kvinnlig vän
vädja	be om hjälp på ett starkt och allvarligt sätt
ett visum	ett tillstånd att resa in i ett land
ombord	inne i ett flygplan eller en båt
en lättnad	känslan när en fara är över
en sorg	när man är ledsen, ofta för att någon har dött

Läsförståelsefrågor

1. Varför var Nelly i fara i Tyskland?
 1. Hon var fattig.
 2. Hon var judisk, och nazisterna förföljde judar.
 3. Hon hade gjort något olagligt.
2. Vad stod det i brevet som Nelly hade fått?
 1. Att hon hade vunnit ett pris.
 2. Att hon snart skulle föras till ett läger.
 3. Att hon fick stanna i Tyskland.
3. Hur reste Nelly och hennes mamma till Sverige?
 1. Med tåg.
 2. Med båt.
 3. Med ett av de sista flygplanen.
4. Stämmer påståendena med texten? Svara *ja*, *nej* eller *det står inte i texten*.
 1. Nelly tog med sig sina papper och dikter.
 2. Nelly och Selma Lagerlöf träffades på flygplatsen i Stockholm.
 3. Selma Lagerlöf dog innan Nelly kom till Sverige.
5. Vilket datum landade planet i Stockholm?
6. Varför fanns det "en sorg mitt i lättningen" när Nelly kom fram? (inferens)

Facit

1. 1. Hon var judisk, och nazisterna förföljde judar.
2. 1. Att hon snart skulle föras till ett läger.
3. 1. Med ett av de sista flygplanen.
4. 1. ja b) nej (de träffades aldrig) c) ja (hon dog den 16 mars, två månader tidigare)
5. Den 16 maj 1940.
6. Exempel på svar: Nelly var räddad, men Selma Lagerlöf, som hade hjälpt henne, hade redan dött. Nelly kunde aldrig tacka henne eller träffa henne.

Bedöm öppna svar efter innehåll, inte efter exakt formulering.

FÖR LÄRAREN

A2-nivå, texten står i preteritum. Tema: flykt, hjälp från främlingar och förlust. Scenen kompletterar biografien genom att zooma in på själva flykten. Öva preteritum och tidsord (innan, sedan, två månader tidigare). Fråga 6 tränar enkel inferens.

Diskussionsfrågor

- Selma Lagerlöf hjälpte en människa hon aldrig hade träffat. Varför hjälper människor varandra, tror du?
- Nelly tog med sig sina dikter. Vad skulle du ta med dig om du måste lämna ditt hem fort?
- **Skriv (4 meningar):** Berätta om en gång då någon hjälpte dig. Vad hände, och hur kändes det?

Källor och faktagranskning

- Wikipedia: Nelly Sachs (engelska) – https://en.wikipedia.org/wiki/Nelly_Sachs
- NobelPrize.org: Nelly Sachs – Biographical – <https://www.nobelprize.org/prizes/literature/1966/sachs/biographical/>
- Encyclopædia Britannica: Nelly Sachs – <https://www.britannica.com/biography/Nelly-Sachs>
- Sharing Sweden: Nelly Sachs – Jewish author, poet, and Nobel Prize winner – <https://sharingsweden.se/materials/nelly-sachs-jewish-author-poet-and-nobel-prize-winner>

Faktagranskad i juni 2026. Nyckelfakta: Nelly Sachs föddes 10 december 1891 i Berlin och dog 12 maj 1970 i Stockholm. Hon flydde med sin mor till Sverige 16 maj 1940 med hjälp av bland andra den svenska författaren Selma Lagerlöf. Hon skrev på tyska, försörjde sig som översättare och fick Nobelpriset i litteratur 1966 (delat med Shmuel Agnon). Kända verk: diktsamlingen 'In den Wohnungen des Todes' (1947) och pjäsen 'Eli' (1950). Bilden visar Sachs omkring 1910; den är public domain då upphovsmannen är okänd och upphovsrätten utgått. Mindre osäkerhet: exakta omständigheter kring flykten beskrivs något olika i olika källor.

Berättelser om svenskar · läromedel för svenska som andraspråk. Skapat inom Läromedelsprojektet. Senast uppdaterad 2026-06-12.